

УДК 378.048.45

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИКА ВІДБОРУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ НА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

©Бакатанова В.Б.

Українська інженерно-педагогічна академія

Інформація про автора:

Бакатанова Вероніка Борисівна: ORCID: 0000-0003-0862-5390; bakatanova@gmail.com;
кандидат педагогічних наук; доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти;
Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська 16, м. Харків, 61003, Україна

Підвищення ефективності навчання студентів інженерно-педагогічних спеціальностей передбачає оптимальний професійний відбір учнівської молоді професійних навчально-виховних закладів у відповідності з певними критеріями. Критерії відбору на навчання з інженерно-педагогічних спеціальностей розглянуто з двох позицій. Перша позиція – це оптимізація процедури відбору. Друга – ефективність застосування відібраних методів та методик. У якості критеріїв відбору на інженерно-педагогічні спеціальності було визначено: *здібності* – організаторські, комунікативні, академічні, мовні; *нахили* – до педагогічної діяльності, до ручної праці; біопсихічні властивості; володіння робітничою професією; загальнокультурний рівень; соціальна активність; самооцінка; бажання займатися інженерно-педагогічною діяльністю; мотиви інженерно-педагогічної діяльності; цінності майбутньої професійно-педагогічної діяльності. Результати використання розроблених методик дозволяють стверджувати, що умовою якісного професійного відбору є володіння методиками профорієнтації на інженерно-педагогічні спеціальності інженерно-педагогічними працівниками профтехучилищ та викладачами інженерно-педагогічного ВНЗ.

Ключові слова: критерії та показники професійного відбору, методика професійного відбору, інженерно-педагогічні спеціальності, професійна орієнтація, професійна консультація.

Бакатанова В.Б. «Критерии и методика отбора учащейся молодежи на инженерно-педагогические специальности»

Повышение эффективности обучения студентов инженерно-педагогических специальностей предусматривает оптимальный профессиональный отбор учащейся молодежи профессиональных учебно-воспитательных заведений в соответствии с определенными критериями. Критерии отбора на учение по инженерно-педагогическим специальностям рассмотрены по двум позициям. Первая позиция – это оптимизация процедуры отбора. Вторая – эффективность применения отобранных методов и методик. В качестве критериев отбора на инженерно-педагогические специальности были определены: *способности* – организаторские, коммуникативные, академические, языковые; *наклонности* – к педагогической деятельности, к ручной работе; биопсихические свойства; владение рабочей профессией; общекультурный уровень; социальная активность; самооценка; желание заниматься инженерно-педагогической деятельностью; мотивы инженерно-педагогической деятельности; ценности будущей профессионально-педагогической деятельности. Результаты использования разработанных методик позволяют утверждать, что условием качественного профессионального отбора является владение методиками профориентации на инженерно-педагогические специальности инженерно-педагогическими работниками профтехучилищ и преподавателями инженерно-педагогического вуза.

Ключевые слова: критерии и показатели профессионального отбора, методика профессионального отбора, инженерно-педагогические специальности, профессиональная орієнтація, професійна консультація.

Bakatanova V. “Criteria and technique for the selection of students for engineering-pedagogical specialties”/

The increase in the efficiency of teaching students of engineering-pedagogical specialties demands optimum professional selection of the student youth of vocational educational institutions according to certain criteria. Criteria of selecting students for engineering-pedagogical specialties are considered taking into account two positions. The first position is the optimization of the selection procedure. The second position is the efficiency of application of the chosen methods and techniques. The paper defines the following criteria for selecting students for engineering-pedagogical specialties: organization, communication, academic and language *skills; inclination* to teaching and manual work; bio-mental characteristics; vocational qualifications; general cultural level; social activity; self-esteem; desire to be engaged in engineering and pedagogical activity; motives for engineering and pedagogical activity; values of future professional pedagogical activity. The results of the use of the developed vocational guidance techniques allow asserting that such techniques, when used by engineering-pedagogical staff of technical vocational colleges and teachers of higher education institutions that specialize in engineering and pedagogy, are a necessary condition of high-quality professional selection.

Keywords: criteria and indicators of professional selection, technique of professional selection, engineering-pedagogical specialties, vocational guidance, vocational consultation.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності навчання студентів інженерно-педагогічних спеціальностей передбачає оптимальний професійний відбір учнівської молоді професійних навчально-виховних закладів у відповідності з певними критеріями.

Критерії відбору на навчання з інженерно-педагогічних спеціальностей необхідно розглядати з двох позицій. Перша позиція – це оптимізація процедури відбору. Друга – ефективність застосування відібраних методів та методик.

Для першої позиції критерієм є відповідність методів і методик відбору тим вимогам, які висуваються до студентів інженерно-педагогічних ВНЗ – майбутніх працівників системи профосвіти. Остаточно оптимальність обраних методів і методик визначається ефективністю їх навчання та виховання, успішністю досягнення мети освіти в інженерно-педагогічних ВНЗ.

Критеріями ефективності можна вважати:

- успішність забезпечення необхідної якості професійних знань, умінь та навичок, що формуються у студентів інженерно-педагогічних ВНЗ;
- успішність виховання в них морально-трудової та соціально-політичної активності;
- успішність розвитку професійно важливих психофізіологічних функцій та якостей майбутніх інженерно-педагогічних працівників;
- оперативність методу або методики (критерій, який характеризує витрати часу, необхідного для досягнення мети профдбору);
- економічність методу (методики), тобто критерій, що характеризує психічні та фізіологічні витрати профорієнтатора і учнів професійних навчально-виховних закладів (можливих абітурієнтів інженерно-педагогічних ВНЗ), а також можливі економічні витрати, які пов'язані з використанням цього методу або методики.

Використання будь-яких критеріїв завжди пов'язано із застосуванням певних показників.

Показник – це об'єктивна кількісна та якісна міра відбиття явища, що вивчається.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розглянемо необхідність визначення певних критеріїв відбору майбутніх інженерів-педагогів. У першу чергу це комунікативні та організаторські здібності (Б.О. Федоришин), від наявності яких залежать відповідні функціональні компоненти педагогічної системи. Тобто встановлення доцільних стосунків, викликання емоційного відгуку, зацікавлення учнів навчальною діяльністю, організація спілкування з учнями та їх роботи на уроці, самоорганізація – саме такі дії інженера-педагога детермінуються ступенем розвитку комунікативних та організаторських здібностей. Крім того, за результатами дослідження М.І.Мешкова, рівень самоорганізації

позитивно корелює із здобуттям та засвоєнням нової навчальної інформації, плануванням власної діяльності та її вдосконаленням.

Академічні здібності майбутнього інженера-педагога є комплексним критерієм, оскільки вони характеризуються пізнавальною активністю, здатністю до навчання, інтелектуальним рівнем особистості, організованістю та ін. Саме ці здібності повинні стати основою забезпечення високого рівня теоретичної підготовки інженера-педагога в галузі інженерних та психолого-педагогічних дисциплін, а також бути підставою реалізації професійної діяльності за визначеними раніше функціональними компонентами педагогічної системи (Н.О. Брюханова, І.Б. Васильєв, І.Є. Каньковський, О.Е. Коваленко, О.І. Щербак).

Мовні здібності є ґрунтовними у професійній діяльності будь-якого педагога, тому що головним інструментом у навчальній аудиторії, виробничих майстернях, у позаурочній діяльності – його чітка, грамотна, правильна вимова. Мова педагога пов'язана з його загальнокультурним та інтелектуальним рівнем, комунікативними здібностями та моральними якостями особистості.

Схильність до педагогічної діяльності майбутніх інженерів-педагогів може стати тим вирішальним фактором, який об'єктивно забезпечить успішність їхньої професійної діяльності. Ці схильності також поєднують любов та інтерес до дітей, зацікавленість процесом виховання, дидактичні здібності, риси характеру, детерміновані емоційно-вольовою сферою, моральні особистісні якості, наведені в таблиці 3.

Необхідність схильності до ручної праці зумовлена специфікою інженерно-педагогічної діяльності, яка пов'язана насамперед із навчанням учнів тим професійним робітничим діям та операціям, якими добре володіє майстер виробничого навчання. Викладач дисциплін профтехциклу також навчає теоретичним основам робітничої професії, веде заняття гуртків технічної творчості.

Найскладнішим питанням є вимоги до біопсихічних властивостей. Є історичні приклади видатних педагогів, у яких переважним типом темпераменту був не тільки класичний сангвінічний, а й флегматичний або холеричний. Тобто, на думку Л.І. Антонєць, Т.Л. Жигайло, Г.О. Євдокимової, успіх у педагогічній діяльності об'єктивно залежить від типу нервової системи, рівня емоційної лабільності та психомоторних актів, екстраверсії чи амбоверсії, рівня тривожності [1].

Мета дослідження – перевірка гіпотези про те, що запровадження до системи відбору учнівської молоді на інженерно-педагогічні спеціальності науково обґрунтованих критеріїв та методики сприятиме підвищенню рівня професійно-педагогічної компетентності випускників інженерно-педагогічних ВНЗ.

Об'єкт – процес відбору учнівської молоді на інженерно-педагогічні спеціальності.

Предмет – критерії та методика відбору учнівської молоді на навчання в інженерно-педагогічному ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Найбільш важливим з усіх критеріїв є критерій загальнокультурного рівня майбутнього вихователя робітничої зміни України. До цього комплексного критерію належать: загальна ерудиція, вихованість, інтелігентність, гуманістична спрямованість особистості, освіченість та ін. У складний для держави час національного відродження саме від інженерно-педагогічних працівників залежить, які духовні цінності вони передадуть учням, який приклад власної культури та інтелігентності зможуть надати, який освітній рівень своїх вихованців зможуть забезпечити. Тому визначним для подальшої професійної діяльності інженера-педагога є його загальнокультурний рівень, його світоглядний потенціал.

Соціальна активність та адекватність самооцінки також є вирішальними критеріями ефективної діяльності інженера-педагога. Вони взагалі впливають на розвиток та формування особистості в цілому, та, зокрема, на реалізацію комунікативного та організаторського компонентів педагогічної системи, а також на формування необхідних для педагога якостей, таких як ініціативність, самостійність, справедливість, критичність, задоволеність та ін. Основні професійно значущі якості особистості майстра виробничого

навчання та викладача профтехучилища містяться в матриці особистісних якостей інженера-педагога.

З урахуванням наведених міркувань, а також відповідно до розробленої І.Б. Васильєвим професіограми інженера-педагога [2, 5] для проведення профдобиру учнівської молоді професійних навчально-виховних закладів на навчання до Української інженерно-педагогічної академії в ході дослідження було розроблено критерії відбору і відповідні показники, що подані в таблиці 1.

У стовпці «Показники критеріїв» подано також методики, за якими вони визначаються.

Професійна орієнтація на інженерно-педагогічні спеціальності не може здійснюватися стихійно, лише під час роботи приймальної комісії. Необхідно побудувати систему профорієнтаційної роботи інженерно-педагогічної академії, яка може бути заснована на підставі роботи профорієнтаційної служби академії та буде здійснювати всі етапи цієї роботи на підставі наукових рекомендацій, науково обґрунтованих методів дослідження. Рекомендації цієї служби можна розглядати як об'єктивні, тому що висновки та рекомендації щодо обрання інженерно-педагогічної спеціальності надані педагогами та психологами, які вивчають тенденції впливу професійного відбору на якість підготовки інженерно-педагогічних працівників для системи профтехосвіти.

Таблиця 1

Критерії та показники для відбору учнівської молоді на навчання з інженерно-педагогічних спеціальностей

Критерії	Показники, методика визначення
1	2
<i>І. Ознаки відповідності людини вимогам, що виставляє професія інженера-педагога (об'єктивні критерії)</i>	
Здібності	
1. Організаторські	Рівень розвитку організаторських та комунікативних здібностей: середній, високий, дуже високий (КОН-2) [4]
2. Комунікативні	
3. Академічні	Рівень академічної успішності (середній бал з загальноосвітніх дисциплін)
4. Мовні	Грамотна, чітка, правильна вимова (співбесіда)
Нахили	
5. До педагогічної діяльності	Рекомендована діяльність у системі «людина-людина», зокрема педагогічна: мета праці виховувати і навчати (БВПН) [3]
6. До ручної праці	Участь у гуртках технічної творчості, наявність творчих робіт, участь у конкурсах «Кращий за фахом», оцінка з виробничого навчання, участь у виставках професійної та технічної творчості
7. Біопсихічні властивості	Тип темпераменту: бажано перевага сангвістичного (опитувальник Айзенка, Білова)
8. Володіння робітничою професією	Кваліфікація (розряд), характеристика майстра виробничого навчання: участь у конкурсах професійної майстерності
9. Загальнокультурний рівень	Виявлена сформованість за рівнями: дуже добре, добре, задовільно (тест «Загальні пізнання Марона О.Є.
10. Соціальна активність	Наявність постійного громадського доручення, участь у громадських заходах, молодіжних дозвільних об'єднаннях (за результатами спостереження та характеристикою майстра в/н, класного керівника)

Продовження таблиці 1

1	2
11. Самооцінка	Адекватність (зіставлення анкети самооцінки із характеристикою майстра в/н, класного керівника і оцінками товаришів по навчальній групі)
<i>II. Ознаки відповідності професії інженера-педагога вимогам людини до майбутньої професійної діяльності (суб'єктивні критерії)</i>	
12. Бажання займатися інженерно-педагогічною діяльністю	Наявність бажання займатися інженерно-педагогічною діяльністю (анкетне опитування, співбесіда)
13. Мотиви інженерно-педагогічної діяльності	Наявність обґрунтованої мотивації до занять інженерно-педагогічною діяльністю (співбесіди з учнем і його батьками, майстром в/н, класним керівником)
14. Цінності майбутньої професійно-педагогічної діяльності	Наявність цінностей майбутньої професійної діяльності, характерних для професії «інженер-педагог» (зіставлення відповідей на 16 блок БВПН із кодом цінностей, характерних для інженерно-педагогічної діяльності /розподіл професій типу «людина-людина» за метою та цінностями праці БВПН/)

Рекомендації цієї служби можна розглядати як об'єктивні, тому що висновки та рекомендації щодо обрання інженерно-педагогічної спеціальності надані педагогами та психологами, які вивчають тенденції впливу професійного відбору на якість підготовки інженерно-педагогічних працівників для системи профтехосвіти.

Для проведення профвідбору за зазначеними критеріями, професійна орієнтація на інженерно-педагогічні спеціальності повинна здійснюватись протягом декількох етапів: професійної просвіти, попередньої професійної діагностики, професійної активізації, професійної консультації, професійного відбору та професійної адаптації.

Кожен із цих етапів має свою специфіку та вимагає від спеціалістів знання наукових основ профорієнтації та володіння сучасними методиками визначення якостей, схильностей, здібностей особистості та ін. Крім того, деякі етапи не можна здійснити лише в академії, необхідна двобічна взаємодія навчальних закладів системи профтехосвіти та вищої інженерно-педагогічної освіти.

Професійна просвіта передбачає спільну роботу майстрів виробничого навчання, викладачів училища (технікуму), класних керівників, студентів-практикантів та викладачів інженерно-педагогічної академії та її профорієнтаційної служби. Головна мета цього етапу – познайомити учнів професійно-технічних навчальних закладів із професіограмою інженера-педагога, проблемами, функціями, видами діяльності інженера-педагога, необхідним рівнем знань, умінь та навичок, вимогами до соціально-психологічних якостей особистості, умовами та особливостями праці. Серед форм та методів на цьому етапі можна визначити бесіди, зустрічі-обговорення, екскурсії, демонстрування відеосюжетів запису діяльності кращих інженерно-педагогічних працівників, випуск стінгазет і стендів, які глибше розкривають невідомий учням бік інженерно-педагогічної діяльності.

Попередня професійна діагностика також передбачає спільну діяльність вищезначених осіб, але головним чином здійснюється в межах навчальної групи профтехучилища під керівництвом психолога. Мета цього етапу - за допомогою різних діагностичних методик та педагогічного спостереження визначити тип майбутньої професійної діяльності, типові риси характеру та індивідуальні якості особистості, ціннісні орієнтації учнів, мотивацію навчальної діяльності, професійну спрямованість особистості. На цьому етапі використовуються емпіричні методи: анкетування, тестування, спостереження, інтерв'ювання, бесіди, педагогічний консиліум, метод зіставлення незалежних характеристик, моделювання ситуацій.

Професійна активізація учнів здійснюється, перш за все, майстрами виробничого навчання, викладачами загальноосвітніх та спеціальних дисциплін, класними керівниками. Головна мета цього етапу – створити необхідні умови для розвитку здібностей та нахилів до інженерно-педагогічної діяльності та активізувати участь багатьох учнів у різних видах діяльності. Доцільні на цьому етапі різні варіанти навчальної діяльності, які передбачають взаємопояснення, взаємоконтроль та перевірку знань, взаємоінструктаж, аналіз відповідей та практичних робіт самими учнями, доручення посиленої методичної роботи (виготовлення карток-завдань, вибір питань з будь-якої теми, малювання наочних посібників, підготовка дидактичної гри, відбір необхідних для демонстрування об'єктів), стимулювання розвитку мовлення учнів через участь їх у гуртках художньої самодіяльності, літературно-драматичних постановках, КВВ, різних видах сценічної діяльності, активізація та розвиток комунікативних та організаторських здібностей через участь в організації та проведенні виховних часів, екскурсій, вечорів відпочинку, днів самоврядування, стимулювання розвитку виробничої майстерності (участь у діяльності гуртків темничної творчості, конкурсах «Кращий за фахом», виставках технічних робіт), додавати значну увагу розвитку фізичного стану учнів.

Професійна консультація спрямована на виявлення відповідності особистісних можливостей учнів вимогам професійно-педагогічної діяльності інженера-педагога. Саме тому в цій роботі повинні брати участь студенти та викладачі інженерно-педагогічної академії поряд з інженерно-педагогічними працівниками закладів профтехосвіти. Вони мають здійснити довідкову, діагностичну, формуючо-корегуючу професійну консультацію учнів під керівництвом психолога за допомогою існуючих методик. Результатом професійної консультації повинно бути усвідомлення учнями власних здібностей, схильностей, якостей особистості та рекомендації фахівців щодо вибору майбутньої професійної діяльності.

Професійний відбір передбачає обов'язкову участь у роботі на цьому етапі інженерно-педагогічних працівників закладів профтехосвіти та фахівців інженерно-педагогічної академії. Вони мають можливість за результатами попередніх досліджень особистості учнів та педагогічних спостережень виявити за об'єктивними та суб'єктивними критеріями рівень відповідності учня майбутній інженерно-педагогічній діяльності. Первинний етап професійного відбору полягає в рекомендуванні учня системою профтехосвіти для навчання в інженерно-педагогічній академії на підставі критеріїв, які визначені в діагностичній карті учня.

Заключний етап професійного відбору полягає у складанні вступних іспитів та співбесіди. У складі комісії, яка здійснює співбесіду, обов'язково повинні бути фахівці від кафедр педагогіки, психології, декан факультету. Результатом цього етапу є зарахування учнів ПТНЗ до складу студентів інженерно-педагогічної академії.

Професійна адаптація в процесі навчання полягає у розвитку професійно значущих якостей, професійно-педагогічної спрямованості до майбутньої інженерно-педагогічної діяльності засобами навчання та дозвільної діяльності студентів. Особливої уваги заслуговує педагогічна практика у навчальних закладах системи профтехосвіти. Необхідно організувати безперервну педагогічну практику з другого курсу навчання для усвідомленого вивчення психології, педагогіки, методики викладання та інших дисциплін, які мають у роботі інженера-педагога прикладне значення.

Методика профорієнтаційної роботи, яка здійснюється майстром виробничого навчання, класним керівником та психологом навчального закладу системи профтехосвіти, для орієнтації учнів на інженерно-педагогічні спеціальності Української інженерно-педагогічної академії, передбачає таке:

1. Протягом усього терміну навчання під керівництвом психолога систематично здійснюється студіювання особистості учнів за напрямками: біопсихічні властивості, особливості психічних процесів, здібності та характер, досвід, спрямованість. За результатами тестів, опитувальників та анкет, а також педагогічного спостереження, майстер та класний керівник заповнюють діагностичну карту особистості (Додаток 9). Доводимо назви деяких методик щодо здійснення студіювання особистості учнів за напрямками:

- щирість, екстраверсія-інтроверсія, нейротизм, домінуючий тип темпераменту (опитувальник Айзенка);

- логічна та механічна пам'ять (пари слів), образна пам'ять (малюнки фігур), оперативна пам'ять (числові ряди), точність лінійного окоміру (відрізки), концентрація уваги (тест Торндайка), розподіл та переключення уваги (чорно-червона таблиця), обсяг уваги (таблиця Шульте), пластичність вербального мислення (словесний лабіринт), логічне математичне мислення (продовження числового ряду), конструктивне мислення (кубики Коса);

- загальний соціальний статус, статус у навчальній діяльності, емоційній та діловій сфері, життєвому досвіді (соціометрія), комунікативні та організаторські нахили (КОН-2), пізнавальні здібності, дисциплінованість, ввічливість, сила волі, справедливість, доброта, прагнення до незалежності, здатність захоплюватися, розумова та фізична працездатність, критичність самооцінки (експертна оцінка рис характеру особистості);

- професійна підготовленість, профіль трудового навчання, факультативні та гурткові заняття, знання класифікації професій, їх формули та зміст, вимог та шляхів отримання майбутньої професії, звички людини (анкетування, бесіди, педагогічне спостереження);

- варіанти професійного вибору, відношення сім'ї до вибору професії, хобі, спрямованість профплану (анкета для учнів старших класів), мотиви праці, соціальної значущості, самоствердження, професійної майстерності (вивчення провідних мотивів вибору професії, ранжування мотивів вибору професії), позитивні та негативні професійні інтереси (карта інтересів), ставлення до професій типу «Людина – Техніка», «Людина – Людина», «Людина – Природа», «Людина – Знакова система», «Людина – Художній образ», найбажаніша сфера діяльності, найбажаніша ведуча мета праці (ДДО, ПДО).

Важливою умовою формування усвідомленого відношення до майбутньої професії є періодичне ознайомлення учнів із результатами проведених методик та пояснення їм важливості характеристик, якостей та рис характеру для майбутньої професійної діяльності.

2. Учні, які за результатами методик ДДО та ПДО належать до професій типу «Людина – Людина», залучати до окремих видів професійно-трудова діяльності інженерно-педагогічних працівників: проводити додаткові заняття з будь-якої дисципліни, підготуватися та виступити з доповіддю з навчальної проблеми, взяти участь у підготовці, організації та проведенні позакласної та позаурочної роботи, допомогти класному керівникові або майстру в/н у підготовці до уроку наочних посібників, карток-завдань та ін.

3. Рекламувати власною діяльністю професію інженера-педагога, встановлювати власні стосунки з учнями з метою демонстрації особистих якостей, рис характеру, інтересів та хобі, які є необхідними та допомагають у професійно-педагогічній діяльності викладачу та майстру виробничого навчання.

4. Залучати учнів, які проявляють інтерес до педагогічної діяльності, до допомоги викладачам та майстрам, що беруть участь у щорічному конкурсі серед педагогічних працівників системи профтехосвіти «Вчитель року» та «Майстер року».

5. Підтримувати контакти зі студентами Української інженерно-педагогічної академії, залучати їх до виконання виховної та навчальної роботи в навчальній групі та проведення профорієнтаційних екскурсій, бесід, анкетувань учнів тощо з метою викликання інтересу учнів до діяльності студентів-практикантів.

Крім штатних працівників профтехосвіти, професійну орієнтацію здійснюють студенти Української інженерно-педагогічної академії, які проходять педагогічну практику в професійних та загальноосвітніх навчальних закладах.

Висновки. На підставі викладеного можна надати методичні рекомендації щодо здійснення професійного відбору на інженерно-педагогічні спеціальності, що передбачають необхідність таких дій:

1. Здійснювати різнобічне вивчення особистості учнів із метою діагностування мотивації навчання, професійної спрямованості, загальноосвітнього та загальнокультурного рівня учнів, а також допомоги в подальшому професійному виборі шляхом проведення професійного інформування та професійного консультування за означеними методиками.

2. Організувати ознайомчі екскурсії до окремих кафедр інженерно-педагогічної академії, а також до приймальної комісії з метою вивчення умов прийому на конкретні спеціальності.

3. Ознайомлювати інженерно-педагогічних працівників закладів профтехосвіти та вчителів шкіл з існуючими методиками визначення професійно значущих та соціально важливих якостей особистості учнів, ціннісних орієнтацій щодо вибору професії, схильностей та інтересів особистості.

4. Запрошувати на навчання до академії учнів, яких відібрали за рекомендаціями опитувальника БВПС, у яких визначається професійно-педагогічна спрямованість, які проявляють схильності до будь-якої галузі народного господарства, ознайомлювати їх з умовами прийому до академії.

5. Особистим прикладом та власною професійно-педагогічною діяльністю під час педагогічної практики демонструвати вимоги до особистості та діяльності інженера-педагога, знайомити учнів із професіограмою інженера-педагога, його кваліфікаційною характеристикою, а також переліком основних дисциплін, які вивчаються в інженерно-педагогічній академії.

6. Результати використання наведених методик у закладах професійної освіти та загальноосвітніх школах подано в наступному розділі, але вже зараз можна визначити, що умовою професійного відбору є володіння ІПП профтехучилищ та викладачами ВНЗ методиками профорієнтації на інженерно-педагогічні спеціальності.

Перспективи подальших досліджень. Потребує подальших досліджень та вдосконалення інструментарій професійного відбору, котрий має бути адекватним сучасному переліку професій і має оновлюватися не менше, ніж раз у три роки. Відповідно до оновлення переліку професій та оновлення інструментарію відбору на навчання з нових професій має оновлюватися і методика відбору на ці професії та інженерно-педагогічні спеціальності.

Список використаних джерел

1. Антонєць Л. І. Професіограма інженерно-педагогічного працівника «викладач-майстер» / Л. І. Антонєць, Т. Л. Жигайло, Г. О. Євдокимова. – К., 1996. – 28 с.
2. Васильєв И. Б. Профессиограмма педагога профессиональной школы как модель будущего специалиста // Высшая школа Казахстана. – 2008. – № 1. – С. 108-113.
3. Основы теории и практики профориентации: Руководство к лабораторному практикуму / авт.-сост. В. И. Балахин, В. П. Заяц [и др.] ; науч. ред. Н. В. Кузьмина. – Л. : ЛГЦПОМ ; ЛГПИ, 1990. – 172 с.
4. Федоришин Б. О. Психолого-педагогічні основи професійної орієнтації : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Федоришин Б. О. ; Ін-т пед. і психол. проф. освіти АПН України. – Київ, 1996. – 383 с.
5. Щербак О. І. Теоретичні і методичні засади професійно-педагогічної освіти : дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Щербак О. І. – Київ, 2012. – 403 с.

References

1. Antonets, LI, Zhyhaylo, TL & Yevdokymova, HO 1996, *Profesiohrama inzhenerno-pedahohichnoho pratsivnyka vykladach-mayster* [Professiogram of the engineering and pedagogical employee "teacher-master"], Kyiv.
 2. Vasilev, IB 2008, 'Professiogramma pedagoga professionalnoj shkoly kak model budushhego specialista' [Profession of a professional school teacher as a model of a future specialist], *Vysshajaja shkola Kazahstana*, no. 1, pp. 108-113.
 3. Balahin, VI, Zajac, VP et al. 1990, *Osnovy teorii i praktiki proforientacii: Rukovodstvo k laboratornomu praktikumu* [The fundamentals of the theory and practice of career guidance: A guide to laboratory practice], LGCPOM, Leningradskij gosudarstvennyj pedagogicheskij institut, Leningrad.
 4. Fedoryshyn, BO 1996, 'Psyholoho-pedahohichni osnovy profesijnoyi oriyentatsiyi' [Psychological and pedagogical foundations of professional orientation], Doct.ped.n. thesis, Instytut pedahohichnoyi i psyholohichnoyi profesijnoyi osvity APN Ukrainy, Kyiv.
 5. Shcherbak, OI 2012, 'Teoretychni i metodychni zasady profesijno-pedahohichnoyi osvity' [Theoretical and methodical principles of vocational and pedagogical education], Doct.ped.n. thesis, Kyiv.
- Стаття надійшла до редакції 12.02.2017р.*